І чужому научайтесь,

Й свого не цурайтесь . . .

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 139. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ЛИПНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 23, 1957 No. 139. VOL. LXIV.

БІЛИЙ ДІМ ВІРИТЬ В РОЗВ'ЯЗКУ ТРЬОХ ВАЖЛИВИХ ПРОБЛЕМ

ПРЕЗИДЕНТ УПЕВНЕНИЙ В ТОМУ, ЩО ВДАСТЬСЯ РОЗВ'ЯЗАТИ СПРАВУ РОЗЗБРОЄННЯ, ОБОРОНИ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ І ПРИПИНЕННЯ ІНФЛЯЦІЇ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер почав друге півріччя своєї другої каденції з вірою в те, що в цьому році вдасться щасливо розв'язави три дуже важливі справи: міжнародне роззброєння, ухвалення законопроєкту про охорону громадянських прав та припинення інфляції доляра. Правда, дискусії над цими проблемами не виглядають надто рожево, бо роззброєнева конференція в Лондоні триває досить довго, і ще не можна певно передбачати, чим вона закінчиться, бо представник СССР часто змінює своє становище. Але в Білому Домі переконані, що вкінці вдасться прийти принаймні до частинного порозуміння в цій справі, і це було б великим успіхом, бо зменшило б хоч трохи видатки на зброєння, які займають найбільшу позицію в федеральному бюджеті. Є певні вигляди на те, що на цій сесії буде ухвалений законопроєкт про охорону громадянських прав, але ніхто ще не знає, як буде той законопроєкт виглядати, бо широко дискутується справу поправок в ньому. Опозиційні південні сенатори полегшили б гостру обструкцію проти цього урядового законопроєкту, коли б із нього викинути найбільш н[illegible] третю частину, [illegible] говориться про те, що генеральний прокуратор мав би право потягати до карної відповідальности всіх тих, які провинилися проти рівности прав кольорових громадян. В тому бльоці сенаторів, який очолює сенатор Вільям Ф. Новленд, і який підтримує урядовий законопроєкт, є деякі розходження в справі змін урядового законопроєкту. Частина сенаторів висловилася за те, щоб взагалі не робити жадних змін в ньому. Інші сенатори хотіли б поправити третю частину в тому напрямі, щоб звичайні суди судили порушників закону про громадянські права тільки в тих випадках, коли йде справа про позбавлювання права голосу кольорових громадян. Але є між ними й такі сенатори, які хотіли б зовсім змінити ту частину урядового законопроєкту. Перше голосування в справі змін має відбутися вже у вівторок 23-го липня, і тоді виявиться, як проурядова коаліція ставиться до цієї проблеми. Ще важче розв'язати третю важливу проблему, а саме припинити інфляцію доляра. Урядові кола передбачають, що восени цього року вдасться припинити зріст цін, але покищо щомісячні повідомлення про кошти прожитку говорять про те, що ціни і далі зростають і кожного чергового місяця здобувають нові рекорди, внаслідок чого вартість доляра зменшується.

Палата зменшила допомогу закордонові на 747 мільйонів

Вашингтон. — 19-го липня Палата Репрезентантів більшістю 254-ох до 154-ох голосів зменшила допомогу закордонним державам на 747 долярів. Президент Айзенгавер домагався на цю ціль 3,864.410.000 долярів, а палата признала тільки 3,116.833.000 долярів. Сенат ухвалив на допомогу закордонові 3,617.333 доляри. Одночасно Палата Репрезентантів зменшила суму, призначену на позички закордонним державам. Уряд сподівається, що на спільній конґресовій конференції вдасться збільшити ту суму, яку так поважно зменшила палата. Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті сказав, що президент Айзенгавер не вірить, щоб це було станнє слово Конґресу в цій справі, бо ж допомога закордонові — це „допомога обороні" ЗДА.

Конґресова комісія обмежує права Президента в справі атому

Вашингтон. — Спільна Конґресова Комісія Атомової Енергії 19-го липня ухвалила обмежити право Президента призначати атомові матеріяли для новозорганізованої Міжнародної Аґенції Атомової Енергії. Це обмеження проявляється в ухваленій резолюції, згідно з якою Конґрес має потверджувати зарядження Президента в справі приділів атомових матеріялів на мирові цілі. Цю ухвалу вважають поразкою президента Айзенгавера, бо вона утруднює приступлення ЗДА до міжнародної атомової аґенції, яку запропонував Айзенгавер під час промови в Об'єднаних Націях в 1953 році. Минулого місяця Сенат погодився на організацію цієї аґенції, але вона ще не є ратифікована. Гадають, що рішення Спільної Конґресової Комісії Атомової Енергії створило нову перешкоду в цій справі, бо уряд протиставиться подібному обмеженню.

В АМЕРИЦІ

● **Департамент рільництва** передбачає, що, внаслідок зменшення курей-несучок у найближчому часі яйця подорожчають більше, як звичайно буває в пізньому літньому сезоні.

● **Нюйоркський комісар здоров'я** д-р Ліона Бавмґартнер вважає, що в найближчих роках поліо в Ню Йорку перестане бути проблемою. „Якщо всі особи до 40-го року життя защепляться проти поліо, сказала вона, то ця недуга зовсім буде зліквідована". Досі більше як 70 відсотків населення у віці до 20 років було раз або два рази нащеплені вакциною д-ра Солка.

● **12-річний Данило Т. Дмитришин** із Ню Йорку повісився в Лібаноні, Н. Дж., де перебував із матір'ю на вакаціях. Коли мати ввійшла до кімнати, син її був уже неживий. Детектив знайшов на підлозі книжку „камікзів", в якій описувалося смерть від повішення. Малий Данило наслідував цей опис.

● **Секретар Білого Дому** Джеймс С. Гаґерті приготовляє в Ню Порті, Ровд Айленд, мешкання для Президента. Він заявив, що Президент перебуватиме на вакаціях коло 4-х тижнів, а почне свій відпочинок десь у половині серпня. Час виїзду Президента з Вашинґтону залижатиме від того, коли Палата Репрезентантів закінчить свою працю.

● **Команда летунства** повідомила, що продає найбільший у світі літак XC-99, який коштував державі 15,000,000 долярів і міг перевозити 400 вояків із повним воєнним вирядом. Летунство його вже не потребує, і продасть на ліцитації. Призначений на продаж літак служив для війська сім років.

● **230 мадярів** в Ню Йорку протестували перед будинком совєтської делеґації в ОН проти масових депортацій мадяр до Казахстану. Між демонстрантами були колишній посол будапештського парляменту д-р Беля Фабіян і артистка Ільона Массей.

● **20-річна Анна Наппі** з сином відпливла кораблем „Сатурнія" до Італії, щоб породити там дитину. Але дитина поспішилася і прийшла на світ через годину після того, як мати зійшла на корабель. Батько залишився в Монтреалі, Канада де він працює як різник.

ПРЕЗИДЕНТ ҐРАТУЛЮЄ НОВОМУ АДМІНІСТРАТОРОВІ

Ліо Гоґ, новоназначений адміністратор цивільної оборони, приймає ґратуляції від президента Двайта Д. Айзенгавера під час окремої церемонії в Білому Домі. Дотеперішній адміністратор В. Петерсон перейшов на пост американського амбасадора в Данії.

ВІЛЬНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА Є ОСНОВНОЮ ІДЕОЛОГІЄЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ТВЕРДИТЬ Д-Р СТ. ВИТВИЦЬКИЙ НА ПРИЙНЯТТІ В ЙОГО ЧЕСТЬ

Ню Йорк. — „Проти большевицького режиму в Україні стоїть весь нарід, єдиною ідеологією якого є вільна від московсько-большевицького і всякого гніту українська держава" — твердив д-р Степан Витвицький, президент Української Народної Республіки в екзилі, на прийнятті в його честь минулої суботи, 20-го липня. Прийняття відбулось тут у великій, охолоджуваній залі Українського Народного Дому, з ініціятиви Товариства Прихильників Української Народної Республіки з нагоди повороту д-ра Степана Витвицького до Ню Йорку після 8-місячного перебування в Европі. За численними окремими столами засіли разом понад 180 осіб. За президіяльним столом, поруч із д-ром С. Витвицьким, сиділа старенька вдова по пок. президенті Андрієві Лівицькому, Марія Вартоломіївна Лівицька. Відкрив імпрезу коротким словом п. Нечипорук, пояснивши від Комітету, що влаштував те прийняття, що запрошено численний гурт громадян, які не тільки є активними діячами і прихильниками Державного Центру УНР на чужині, але й стоять осторонь від нього, проте ставляться до нього льояльно. Тостмайстром був п. Новицький. З промовами виступили за зазначеною тут черґою такі діячі: проф. І. Паливода, як голова Головної Управи Т-ва Прихильників УНР, Дм. Галичин, як головний предсідник УНСоюзу і президент УККА, Антін Батюк, як президент УРСоюзу і голова Українського Координаційного Демократичного Центру, Євген Приходько, голова Представництва УНРади в ЗДА і голова УНДС в ЗДА, д-р Роман Криштальський від СУНД, Юліян Ревай від карпатських українців та як голова „Самопомочі", у заступництві хворого проф. М. О. Ветухова — проф. Д. Горняткевич від УВАН, полк. А. Валіський від кол. українських вояків, ред. М. Воскобий-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Випробовано першу атомову ракету, вистрелену з літака

Юкка Флет, Невада. — ЗДА 19-го липня випробували першу атомову керовану ракету, вистреливши її з бойового літака до здогадного ворожого бомбовика. Хоч це була атомова бомба невеликої сили, то на висоті трьох миль видко було дуже сильну ясність. Летунство повідомляє, що вистрелення цієї ракети — є найбільшим поступом в протилетунській обороні і є „новою дименсією" в цій ділянці. Велика нищівна сила цієї бомби збільшить можливість нищити цілі ворожі ескадри літаків, які хотіли б атакувати якусь територію. Це вже другий раз після другої світової війни ЗДА випробовують комплетну атомову зброю. 25-го травня 1953 р. випробовано 11-цалеву гармату, вистреливши з неї атомовий набій. Цю ракету мають роздати окремим станицям Команди Летунської Оборони. Летунство називає цей новий винахід „Жені". Це буде доповнення до гармат „Ніке", які з землі зможуть нищити ворожі літаки, а „Жені" будуть робити це з повітря.

Два американці вестимуть слідство в справі зникнення Ґаліндеза

Ню Йорк. — Уряд Домініканської Республіки домовився з двома американськими нюйоркськими правниками, щоб вони вели слідство в справі зникнення професора Колумбійського університету д-ра Ґаліндеза. Ці правники, — це нюйоркський адвокат Морріс Л. Ернст і колишній суддя Найвищого Суду Нюйоркського стейту Вільям Г. Максон. Домініканський уряд найняв також урядовця з Таммані Голл в Ню Йорку Сиднея С. Барона та інших американців, щоб вони подбали про „краще загальне порозуміння" між народами ЗДА і Домініканської Республіки. Внаслідок зникнення професора Ґаліндеза зменшилося число туристів із ЗДА до Домініканської Республіки. Торгівля ЗДА з Домініканською Республікою додає її економіці коло 7,000.000 дол. річно. Домініканський амбасадор Мануел А. де Моя, повідомляючи про номінацію нюйоркських правників, заявив, що домініканський уряд поставить до диспозиції нюйоркських правників всі документи і всі особи, щоб можна було виявити таємницю зникнення д-ра Ґаліндеза, про якого немає відомостей від 12-го березня 1956 року. Дехто твердить, що його викрали аґенти домініканського уряду, але той уряд заперечує це.

Існує можливість переговорів в справі Альжиру

Рабат, Марокко. — Внаслідку посередницьких заходів туніського прем'єра Габіба Бурґуіби і мароканського султана Мохаммеда У., між французьким урядом та націоналістами з Альжирського фронту національного визволення нав'язано контакт, який може довести до переговорів у справі закінчення затяжної війни в Альжирі. За часописними вістками ці переговори фактично вже розпочались після приїзду до Тунісу радника французького міністерства закордонних справ Жана Ґоо-Брісонісра. Проте, як дуже складна ця справа, вказує на це такий новий інцидент: альжирські націоналісти, які нібя схиляються вже до того, щоб не вимагати від Франції попередньої декларації про признання Альжирові в принціпі права до державної самостійности, — хотіли засягнути опінії свого лідера, Ахмеда бен Беллі, який перебуває у Франції у в'язниці. Вони вислали до нього, як посередника, його адвоката, альжирця, проте французи у Парижі, дізнавшись про це, арештували того адвоката, коли він висів на паризькому летовищі. Його вправді швидко випустили і звернули йому всі документи, проте це знову озлобило альжирців. Водночас паризький парлямент 280 голосами проти 183 признав урядові Моріса Монорі новий закон про надзвичайні права поліції у боротьбі проти альжирських терористів на терені самої Франції. Французький уряд твердить, що у Франції діють коло 2000 емісарів підпільної націоналістично - терористичної організації, які рекрутують з-посеред 400,000 французьких альжирців, членів до організації та збірають фонди на революційну роботу, при чому. послуговуються терором супроти своїх опонентів. Уряд Монорі заповів, що до осени ц. р. предложить докладний плян автономії для Альжиру, а в серпні оприлюднить докладний плян створення Альжирського фонду, який фінансував би економічні реформи в Альжирі.

У Тунісії буде скасована монархія

Туніс. — У часописному орґані керівної в Тунісії націоналістичної партії Нео-дестур заповіджено скасування монархії вже в найближчих днях. Політичне Бюро названої партії мало зійтись в понеділок 22 липня і вирішити справу майбутнього державного устрою молодої туніської держави. У статті на цю тему даний часопис стверджує що династія Гуссеїнітів турецького походження, яка панує в Тунісії від кругло 250 років, подобає нині на дерево, яке „спорохнявіло й засохло" і тому треба його — зрубати. Однак це, мовляв, має статися спокійно, без найменшого потрясення і без проявлення будь-яких емоцій. За закордонними пресовими коментарями, має бути проголошена республіка в Тунісії, при чому нова конституція буде буцім-то базована радше на американському, ніж на французькому чи італійському зразках. У Тунісії найпопулярніший є теперішній 54-річний прем'єр, Габіб Бурґуіба, людина з високою французькою освітою і справжній державний муж. Він не хоче обмежитись до суто репрезентаційної ролі президента республіки по зразку Франції чи Італії і тому, мабуть, стане президентом і прем'єром в одній особі, як це є в ЗДА. Сіді Мохаммед ель-Амін, бей Тунісії, займав цілком пасивну поставу до останніх політичних подій, в яких вирішувалась доля його країни, а йому і його родині закидують розтратність та збагачування всякими незаконними способами.

Департамент справедливости і скарбу проти звороту Німеччині сконфіскованого майна

Вашингтон. — Між членами кабінету президента Айзенгаера заіснувало розходження в справі звороту Німеччині і Японії сконфіскованого під час війни майна вартости 300,000,000 долярів. Державний департамент запропонував звернути те майно згаданим країнам, але департаменти справедливости скарбу і представник бюджетового бюра противляться цьому. Німецький канцлер Конрад Аденауер вже три роки домагається звороту цього майна. Державний департамент підтримує те домагання, бо гадає, що зворот його Німеччині підтримав би Аденауера під час виборів, що відбудуться в вересні цього року. Але департамент скарбу з фінансових причин не погоджується на це. В 1946 році підписано в Парижі договір про воєнне відшкодування, згідно з яким те сконфісковане майно мало йти на реперації. Пізніше західня Німеччина погодилася на деякі зміни в цьому договорі, а тепер старається про зворот майна, сконфіскованого під час війни.

У залізничній і летунських катастрофах понад 100 осіб убитих і поранених

Турин, Італія. — В минулу неділю американський бомбардувальник типу „Нептун", який брав участь в розшуках за іншим американським літаком, який зник був над середньою Італією в минулу п'ятницю, зачепив за шпиль гори і, загорівшись, впав у провалля. Дев'ять летунів згинули, а десятого добули з румовища важко пораненого. Машини, яка зникла в минулу п'ятницю, таки досі не віднайдено і думають, що вона, попавши в громовицю із зливним дощем, збилася зі шляху та впала в Адрійське море. У тому літаку було 11 осіб. Ще інша важка катастрофа сталася в минулу п'ятницю у південній Франції. Поспішний поїзд на шляху Париж - Ніцца, який їхав із швидкістю 75 миль на годину і був повний літніх прогулянківців, що їхали на Рів'єру, біля містечка Оранж вискочив із рейок. 16 осіб згинуло відразу, а 80 ранених, при чому є між ними так важко ранені, що імовірно скількість смертних жертв побільшиться. Нещастя збільшилось внаслідку тріснення парових рур, бо багато осіб важко попарені. Більшість пасажирів були французи, однак багато було також англійців і бельгійців. Один з ранених є американцем. Причиною катастрофи було або пересчення машиністом сиґналу, або завелика швидкість на закруті. Машиніст оцілів, але є важко ранений. Завдяки притомності ума одного з очевидців катастрофи, мешканця недалекого дому, вдалося сиґналами з найближчої стації зупинити міжнародний т. званий „Блакитний експрес", який в кілька хвилин був би влетів на рейки, затарасовані поруйнованим першим поїздом.

● **Німецькі комуністи** зупинили на перевірчому пункті в Гельмштедті, у смузі, що ділить західній Берлін від західньої Німеччини, шість автобусів, якими туристи з Франції, Голляндії, Данії і Бельгії їхали до західнього Берліну. Туристам комуністи звеліли, з невідомих причин, пересісти до західньонімецьких автобусів, після чого дозволили їм їхати далі.

МОСКВА НЕВДОВОЛЕНА РЕАКЦІЄЮ СОВЄТСЬКОЇ ПРЕСИ НА ОСТАННЮ ЧИСТКУ

Москва. — Московська „Правда" гірко докоряє совєтській пресі за її байдужність, що її проявила у відношенні до останньої чистки на Кремлі. У статті з останньої неділі 21 липня ц. р., „Правда" закидає совєтській пресі, що вона рішуче замало місця присвятила справі виключення з керівної верхівки СССР Каґановіча, Молотова, Маленкова, Шепілова і їх кумпанів, при чому за іменем називає деякі часописи. Цікаво, що на першому місці чоловий орґан компартії ССР таврує два часописи — „Правду України" з. Києва і „Совєтска Белорусь" з Мінська. За твердженням московської „Правди" ті газети обмежувались виключно до звідомлювання про партійні мітинґи, на яких делеґовані партією пропаґандисти „вияснювали громадянству істоту переведених на Кремлі змін. Однак поруч із тими двома часописами, „Правда" дорікає теж орґанові совєтських профспілок „Труд" та орґанам вчителів і водного транспорту, як таким, що особливо мало цікавилися останніми змінами. У висновку „Правда" закликає партійних діячів, учених, письменників і мистців, керівників совєтських державних закладів і робітників, „активно включитись" в „освідомлюючу" працю та використати нагоду, яке дало червневе засідання Центрального Комітету компартії СССР для підкреслювання осягів компартії в „будівництві соціялізму" та натаврування всіх тих, які йшли в минулому „проти партійної лінії".

СССР замкнув доїзд до порту Владивостоку

Москва. — Совєтський уряд оприлюднив заборону для в'їзду всім чужим кораблям і перелету всім літакам до так званої затоки Петра „Великого", яка нібя належить до територіяльних вод СССР на Далекому Сході. Названа затока є широка на 115 миль і довга на 55 миль. Закордонним кораблям дозволено користуватися тільки портом Находка за 55 миль на південь від Владивостоку. Внаслідку того розпорядку практично порт Владивостоку стає недоступний для будь-яких чужинецьких кораблів, які не дістануть спеціяльного дозволу на в'їзд туди. За американським коментарем, цей розпорядок ні в чому не вплине на американське мореплавство, яке і так впродовж довгих років не мало найменшого контакту з Владивостоком. Зате цей розпорядок мабуть вдарить по японських надіях на рибальські й торговельні взаємини з большевиками. Останнє совєтське повідомлення — коментують західні часописи — стоїть мабуть у зв'язку з перетворенням Владивостоку цілком на совєтську базу підводних човнів. За твердженням фахівців, Совєти мають на Далекому Сході коло 500 підводних човнів.

Північний В'єтнам пропонує знову переговори про з'єдинення

Гонґ-Конґ. — Північно-в'єтнамський комуністичний прем'єр Фам Ван Донґ проголосив через китайське радіо в Пейпінґу знову пропозицію під адресою Південного В'єтнаму, щоб повести переговори на тему з'єдинення В'єтнаму, поділеного три роки тому на північну комуністичну й південну вільну частини. Це вже третій такий заклик в'єтнамських комуністів. Цей останній зроблено у зв'язку з третіми роковинами Женевської конференції, яка поклала кінець війні в Індо-Китаї за ціну поділу В'єтнаму. Президент Південного В'єтнаму Нґо Дінг Дієм навіть не відповідав ніколи на такі заклики, вважаючи їх неповажною комуністичною пропаґандою. Що воно дійсно так, вказує на це факт, що й цим разом в'єтнамські комуністи, згадавши про „вільні і загальні вибори", на базі яких мало б бути переведене з'єдинення країни, нічого не згадують, як вони заґарантують, що вибори на території, контрольованій комуністами, будуть дійсно вільні і як вони практично уявляють собі з'єдинення. На пропаґандивний характер того останнього заклику вказує і те, що Фам Ван Донґ в тому самому заклику знову накидувався на „американських імперіялістів", які, мовляв, „окупували" Південний В'єтнам та проти постанов згаданої Женевської конференції щораз сильніше озброюють в'єтнамську армію. „Президент" Північного В'єтнаму, Го Чі Мінґ, після відвідин у Москві, прибув до ЧСР і Польщі.

У СВІТІ

● **Комунізуючий індійський міністер Крішна Менон** чодири години говорив із президентом Нассером, як посередник у справі відновлення англійсько-єгипетських дипломатичних взаємин. Крішна Менон заявив, що найбільшою перешкодою з очах англійців для полагодження відносин з Єгиптом є переведена в тій країні „єгиптизація", а фактично — конфіскація й удержавлення всіх англійських торговельних і фінансових закладів.

● **Король Ірану,** шах Мохаммед Різа Пеглеві, перевів дводенний об'їзд теренів, які 2-го липня ц. р. потерпіли від страшного землетрусу. Шах користувався при цьому всіми можливими засобами транспорту: потягами, літаками, автомобілями і кіньми, щоб дістатись до різних, інколи мало доступних околиць. Кількість жертв обраховують на 1,200, а десятки тисяч опинились без даху над головою.

● **У м. Менсфілд** в Англії вперше в історії Англіканської Церкви вивішено серію престольних образів, на яких всі святі одягнені в сучасний одяг. Автором цих образів є місцевий учитель, артист - маляр Артур Фретвелл. Образи викликали сенсацію і жваву публічну дискусію. Єпископ боронив їх проти опонентів, заявивши. „Якщо Святе Письмо перекладено на сучасну живу мову, то й біблійних святих можна „усучаснити".

● **Італія** мала нову нездорову сенсацію: із шпиталю для наркоманів, з кімнати, перед якою постійно стояли два поліцисти, утік вікном 37-річний Маркіс де Сета, заарештований недавно на Сицилії і перевезений із в'язниці в Римі до шпиталю для лікування від наркоманії. Маркіза й кількох інших італійських аристикратів заарештовано минулого місяця, як учасників банди, що торгувала наркотиками. Через три дні після того Маркіз сам явився на поліцію.

● **У Швеції** оприлюднено офіційний документ, яким уряд заявляє державним урядовцям, що в їх ряди закралось хабарництво. Численні вищі урядовці брали дорогі дарунки, позички чи просто гроші за те, що давали різним фірмам і підприємствам всякі полегші і допомагали їм діставати державні замовлення. Уряд видав суворі приписи, що погрожують високими карами за такі злочини. Державний апарат скандинавських країн завжди мав опінію дуже чесного й непідкупного.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сиіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОДИННІ ЮВІЛЕЇ

Родинні ювілеї належать у нас до досить поширеної форми товариського життя, часто із загальногромадським значенням. Бо, як родина є основною складовою частиною суспільства, так і пригадувані з нагоди ювілеїв родинні історії часто бувають причинком до історії нашої спільноти. Два приклади таких ювілеїв з останнього часу можуть послужити доброю ілюстрацією до цієї статті.

В суботу, 12-го липня, відзначено у Филаделфії золотий ювілей подружжя нашої піонерської родини Антона і Розалії Гарасим, від 1912-го року членів УНСоюзу та батьків п'ятьох „виведених в люди" дітей, між ними й відомого нашого лікаря-громадянина д-ра Еміля Гарасима. Відзначено цей ювілей з урочистістю більшою, як не одна з наших громадських імпрез. На прийнятті було понад 350 осіб, на чолі із филаделфійським Владикою-помічником та кількома священиками й передовими нашими громадськими діячами, а свої привітання для ювілятів надіслали президент Айзенгавер, губернатор Пенсилвенії і посадник Филаделфії. Очевидно, що цю розголошену наперед „несподіванку" влаштували батькам своїм на славу і собі на честь діти ювілятів.

Другий приклад. Перед нами чепурна, надрукована на жовтому папері в синій обкладинці, програмка відзначення 60-их роковин подружжя Теодосія і Анни Вахнів із Стюартбурну в Манітобі, Канада. У книжечці, що появилась під моттом з четвертої заповіді Божої, надруковано також привітання міністрів, програму ювілею, яка включала й концерт у виконанні дітей, послання батьків до дітей і дітей до батьків, „родинне дерево", на якому є 15 галузей першого покоління, 49 галузок — другого і 8 — третього, та коротку історію родини, з якої вийшли відомі лікарі-громадяни Антін та Ілля Вахни. З короткої історії цієї родини виходить, що Теодосій Вахна приїхав до Канади в 1897 році і відіграв справді піонерську ролю не тільки в українському, але й в загальному житті Канади. Їхній ювілей без сумніву заслужений.

Ці два з багатьох приклади насувають ряд думок, що їм варто було б віддати увагу. Передусім треба підкреслити, що „круглі" роки життя чи подружжя можуть бути нагодою для ювілею, але самі прожиті роки навряд чи надали б ювілеєві якогось змісту. Цей зміст дає щойно праця для родини і громади. Ювілеї влаштовують діти, якщо вони добре виховані, люблять своїх батьків і мають підстави, щоб пишатися ними, їхнім життям, працею і осягами. Це повинні мати на увазі кожний батько і кожна мати, пам'ятаючи при цьому, що так само, як добре виховання дітей дасть їм потіху і поміч на старші літа, так і їх громадська свідомість та громадська праця завжди будуть причиною гордости та радости для їхніх дітей. Дехто думає, що єдиним обов'язком батьків є складати гроші для своїх дітей, щоб їм було „легше жити", забуваючи, що навіть великі тисячі долярів, наскладані в банку, не дадуть дітям того гордого вдоволення, яке може дати громадська свідомість та громадське поступування батьків. Ми ще не чули й не читали, щоб на таких родинних ювілеях діти чванилися наскладаними для них тисячами, але вклад у виховання та науку для дітей, як і громадські заслуги батьків, є завжди улюбленою темою розмов і промов на ювілеях.

Друга справа, яка приходить на думку у зв'язку з родинними ювілеями, — родинні хроніки, що можуть мати велике не тільки родинне, але й суспільне значення. УНСоюз і „Свобода" вже від деякого часу обмірковують потребу і можливість підготови і публікації відповідної праці про українську спільноту в Америці та її вклад у поодинокі ділянки життя своєї прибраної батьківщини. Проф. Меннінг, з яким цю справу обговорювано, як з евентуальним автором, насамперед заінтересувався, чи існують у нас, крім друкованих коротких та довших вісток у „Свободі", родинні хроніки з піонерських та пізніших часів. На жаль, їх у нас зовсім або майже зовсім не існує.

Очевидно, що не все, але багато дечого з цієї ділянки можна було б ще сьогодні записати, бо ще живуть піонери і ті, що про піонерські часи пам'ятають. Але важливіше, щоб цієї помилки не повторювати сьогодні, бо існує багато переконливих причин для заохоти, щоб наші родини писали свої хроніки, які будуть неоціненною пам'яткою для їхніх нащадків і вартісним причинком до історії нашої спільноти.

А на закінчення варто пригадати нашу під кожним оглядом вартісну традицію відзначування родинних ювілеїв також відповідними пожертвами на корисні народні цілі, що ще більше скріплює загальну вартість та загальногромадський характер таких ювілеїв.

НАСЛІДКИ ОДНОГО СТРІЛУ

У середу 17 липня ц. р. Палата репрезентантів малощо не прийняла додатку до „Авторизаційного закону про взаємну безпеку", який поручав би Президентові перевести ревізію міжнародних умов, що дозволяють закордонним судам судити американських вояків поза межами ЗДА. Цей додаток перепав дивним відношенням голосів 134:134, за браком більшости одного голосу. Вправді, навіть перейшовши в Палаті репрезентантів, така резолюція не мала б зобов'язуючої для Президента сили, проте вона підкопала б моральну вартість існуючих 39 договорів ЗДА із різними країнами вільного світу, на території яких знаходяться в більшій чи меншій кількості американські вояки, чи то як члени гарнізонів, чи військово-дорадчих і вишкільних місій і т. д. Того самого дня, 17-го липня ц. р., през. Айзенгавер ще раз гостро виступив проти існуючих в американському громадянстві і Конгресі тенденцій знехтувати почуття національної гордости й суверенности різних народів і вимагати від них для американських вояків екстериторіяльних прав. Президент назвав цю тенденцію спробою встановлення якогось „інтернаціонального імперіялізму". Водночас він виступив проти роздування „до розмірів абсолютно понад пропорцію дійсної важливости" справи вояка Вільяма Джирарда, що стала безпосередньою притокою і для згаданої невдалої конґресової резолюції, і всього шуму з приводу чужинецьких судів для американських вояків.

Ця справа тягнеться від полудневої години 30 січня ц. р., коли то на полі військових вправ за 75 миль на південь від столиці Японії, Токіо, американський вояк, 21-річний Вільям Джирард, залишений під час перерви у вправах біля скорострілa чи міномета, вистрелив на японку Наґа Сакай, яка збирала металеві гільзи, і вбив її. Смерть 46-річної жінки, матері 5-ох дітей, та ще й із поцілу в спину, коли вона вже втікала, надзвичайно схвилювала японську публічну опінію і дала японським комуністам та соціялістам добру нагоду, щоб повести по всьому краю гостру демагогічну кампанію проти Америки. Під натиском настроїв у японському громадянстві японський уряд зажадав передати Джирарда японському судові. За існуючим між ЗДА і Японією договором американські вояки, стаціоновані в Японії, підлягають японській юрисдикції за злочини проти місцевих законів, доконані „поза службою". Вільям Джирард доконав свого вчинку під час формального тривання військових вправ, однак у той час була перерва у вправах і його стрілу не можна ніяк кваліфікувати, як дію „під час служби". І тому саме американський представник в мішаній американсько-японській комісії погодився, щоб Вільяма Джирарда судив японський суд. Після того, як це рішення викликало голоси критики в конґресових колах, справою зацікавились безпосередньо державний секретар Джан Фостер Доллес і секретар оборони Чарлз Вилсон. Спільною заявою вони підтримали рішення згаданої мішаної комісії, а з черги їхнє становище, що Джирарда має судити японський суд, підтримав президент Айзенгавер.

Однак рідня Вільяма Джирарда, підбадьорена голосами з-посеред американського громадянства, зокрема дуже видатних політичних та військових діячів (наприклад, колишній головнокомандувач на корейському фронті ген. Ван Фліт), віддала справу американським адвокатам, що зголосили судову скаргу, в якій доказують, що, мовляв, Вільямові Джирардові відмовляється конституційних прав. Федеральний суддя Джозеф МекҐарагі прихилився до цієї скарги і став на становищі, що ні в яких обставинах не можна позбавляти американського громадянина його конституційного права користати з рідного правосуддя, і що американський уряд не повинен був зрікатися цього права на користь чужої держави, не мавши для того уповноваження окремим, належно схваленим законом. Уряд зробив відклик від цього присуду понад голову Апеляційного суду відразу до Найвищого Суду, зажадавши прецеденсійного вирішення. Американський уряд мав за собою цілу низку формально-юридичних і суто політичних арґументів. Правничим арґументом був факт існування міжнародного законодавства, яке запевняє кожній державі власну юрисдикцію на своїй території як над власними, так і над чужими громадянами, якщо вони провиняться на терені даної держави проти її законів. Далі: американський уряд підписав із 39 державами договори про так званий „статус збройних сил", за якими то договорами признається чужинецьку юрисдикцію над членами американських військ, стаціонованих тимчасово на терені даних держав, у випадку доконання провини „поза службою". Ці договори були ратифіковані Конґресом, а практика судження американських вояків чужинецькими судами на терені різних чужих держав триває від років, охопила вже коло 30.000 випадків і ніколи не була оспорювана ані Конґресом, ані Найвищим Судом. Однак, найважливішим був суто політичний арґумент: якщо Найвищий Суд прихилився б до рішення федерального судді МекҐарагі і заборонив передати Джирарда японському судові, то це не тільки був би страшний удар по престижу Америки в очах японського уряду і всього японського народу після того, як уряд і президент ЗДА прийняли вже протилежне попереднє рішення, але й могло б взагалі захитати японсько-американський союз, бо підважило б в очах японців авторитетність договорів із ЗДА. Мало того, такий присуд Найвищого Суду автоматично перекреслив би 39 міжнародних договорів, за якими ЗДА дістали право втримувати в 39 країнах свої військові бази. Справа власної юрисдикції над тимчасово стаціонованими чужими військовиками така дразлива й принципово — престижева в усіх тих країнах, що ледве чи будь-яка одна держава погодилися б зректися того принципу. Таким чином під знаком запиту стали б усі найважливіші для Америки, НАТО, СЕАТО і всього вільного світу американські закордонні військові бази.

Найвищий Суд ствердив 11-го липня ц. р., що в американській конституції нема такої постанови, за якою Президент ЗДА не мав ми права укладати з чужими державами договори, потрібні для держави і ратифіковані потім Конґресом. Таким чином Найвищий Суд фактично затвердив попереднє рішення американського уряду, щоб Вільяма Джирарда судив японський суд. За часописними коментарями, на одноголосному рішенні членів Найвищого Суду найбільше мусіла заважити та обставина, що вирішення цієї справи по лінії оборонців ніби конституційних прав Джирарда захитало б оборонною системою цілого вільного світу, було б чудовим дарунком для Москви і стало б одною з найгірших політичних поразок З'єдинених Держав, що їх вони зазнали в цьому сторіччі.

Проте, рішення Найвищого Суду, прийняте з вдоволенням урядовими чинниками і поважною американською пресою, викликало таки відокремлені голоси критики, відгуком яких стала й згадана на вступі статті конґресова резолюція. В цих голосах чути було також острах, чи це рішення не захитає мораллю американських вояків, висиланих службово поза кордони Америки. У відповідь можна почути арґумент: навпаки, рішення Найвищого Суду повинно скріпити мораль американського вояка, який, в уніформі чи без уніформи, на службі чи поза службою, мусить знати, що, перебуваючи на чужій державній території, він завжди є тільки гостем, та ще й бажаним гостем у союзника своєї батьківщини, і тому повинен поводитись так, щоб не входити в конфлікт з законами союзницької країни. А якщо він про це забуде, то хай відповідає перед законним судом тієї країни, маючи далі ґарантовану правну оборону. І тому ніякої кривди не сталося Джирардові, який, забувши про той основний обов'язок людини і вояка, своїм одним стрілом не тільки спричинив смерть невинної людини, але й наразив на шкоду велике добро батьківщини та всього вільного світу.

НОВИЙ НАПРЯМОК ҐОМУЛКИ

15-го травня на 9-му пленумі ЦК Польської об'єднаної робітничої (комуністичної) партії Ґомулка виголосив велику доповідь, в якій визнав наявність „політичної кризи в партії", що „значно її захитала". Ґомулка заявив: „Партія виявилась нездібною виконати свою керівну ролю в робітничій клясі і серед трудящих мас". Він вказав також на „ідеологічний хаос", на наявність в партії „різних груп, які виступають одна проти одної", на „ідеологічну розгубленість деяких членів партії", що „втратили орієнтацію, втратили марксизм-ленінізм, втратили соціялізм у шуканнях нових до нього шляхів". Серед членів партії, — сказав він, — є й такі, для яких соціялізм взагалі став чужим, які недвозначно висловлюють свою тугу за капіталізмом".

Про сучасний стан Польської об'єднаної робітничої партії Ґомулка заявив таке: „Наша партія все ще слаба, як людина, що видужує після тяжкої хвороби... вона не зуміла ще добитися повної монолітности своїх рядів". Головне бракує партійних кадрів. „Такі кадри є, вони лише були дезорієнтовані ходом подій і частково розгубились", — заявляє Ґомулка. Поляки втратили віру в комунізм, вони не хочуть будувати соціялізму, вони шукають шляхів від соціялізму. „В результаті потрясень минулих двох років, в результаті всього того, що в зв'язку з культом особи виявлено і викрито, в результаті перекручень, які мали місце в польсько-совєтських відносинах, а також в результаті мадярських подій деякі члени нашої партії втратили революційну орієнтацію марксизму-ленінізму, що, зокрема, знайшло свій вияв у різного роду невмотивованих публічних виступах проти Совєтського Союзу і його Комуністичної партії", — заявив Ґомулка.

Далі він сказав, що серед комуністичних партій у різних країнах „ведуться пошуки нових метод політичної роботи", що 20 з'їзд компартії СССР „викликав великі потрясення в міжнародному робітничому русі, особливо в... робітничих і комуністичних партіях". Для поляків „виникла необхідність оновлення партії, зміни її політики". Ґомулка особливо багато говорив про той період, коли він прийшов до влади. Цей період був періодом боротьби польського народу за усамостійнення, проти політичної контролі Москви. Цей період Ґомулка називає „новим напрямком".

Вмотивовуючи два незалежні шляхи до соціялізму — польський і російський — Ґомулка вказав на істотні різниці між цими шляхами. Його погляди на цю справу не лише протилежні, але й ворожі московським, небезпечні для Москви. Ґомулка заявив: „Практика будівництва соціялізму в різних країнах не створила єдиної, універсальної форми будівництва... Вона радше показала, що універсальних форм немає і бути не може". В теперішніх обставинах „шлях до соціялізму в окремих країнах може формуватись інакше, як формувався він в Совєтському Союзі".

Ґомулка дав характеристику російського і польського шляхів до соціялізму. Російський шлях — тяжкий, а польський має бути легким. На думку Ґомулки, російський шлях вимагав, щоб весь нарід „більше трудився для майбутніх поколінь, ніж для себе... Бажаючи будувати соціялізм, треба було застосовувати в широкому маштабі засоби утиску".

Польський (і інших народів) шлях до соціялізму, за теорією Ґомулки, — це шлях значного уповільнення темпів будівництва соціялізму. Він каже: „...великі труднощі, що стояли на шляху, яким ішов до соціялізму Совєтський Союз, не є конечними для інших народів", цей російський шлях „не є ні необхідним, ні придатним для інших народів... Кожний нарід... має власну специфіку розвитку, власну, відмінну від інших історію... і має власне національне обличчя. Ці факти не можна іґнорувати при будівництві соціялізму в кожній країні". Ґомулка аналізує специфічні властивості польського народу („його особлива вразливість щодо суверенітету країни") і заявляє, що вони „визначають кордони національного шляху до соціялізму. Такий шлях виключає копіювання російського шляху, а проте таке копіювання в багатьох відносинах застосову-

(Закінчення на стор. 3-ій)

І. Світ

НЕВДАЧА З РЕФОРМОЮ ПИСЬМА В КИТАЇ

Уже досить багато писалося за останні роки про заходи комуністів перевести в Китаї реформу письма і ступнево замінити стародавні так звані характери абеткою. У статтях, що з'явилися в українській пресі за цей час, було чимало фактичних помилок через нерозуміння основ китайського письма та мов цієї величезної країни.

Ця стаття фактично мала бути для читачів „Свободи" заключенням іншої, але останні телеграми з Гонг-Конгу змусили автора змінити порядок.

Розпорядженням міністерства освіти у Пейпінгу заборонено вживати при писанні китайських „характерів" европейські пера замість пензля. А в кінці червня секретар комітету в справах реформи письма заявив двом французьким студентам, що давні китайські „характери" не будуть зліквідовані. Реформа, згідно з його заявою, має обмежені цілі: улегшити письмо шляхом спрощення частини „характерів" та прийняття романізованої абетки для дуже обмеженого вжитку. Далі пояснюється, що романізована абетка буде вживатися лише для того, щоб дати дітям і неписьменним можливість навчитися правильної вимови „характерів" і рівночасно встановити фонетичну транскрипцію, спільну для різних китайських діялектів-мов. „Китайські характери й китайське національне письмо, — заявив генеральний секретар, — вічні. Не може бути мови про знищення сучасної форми письма чи навіть зміну її духа-характеру". Це — фактично кінець широким плянам!

Перед нами лежить видана Інститутом Далекосхідніх мов Єйлського університету праця проф. Тао Таї-хся п. з. „Китайська мовна реформа". Автор її не тільки розглядає саму проблему реформи китайського письма, але й дає табелі порівнянь та повільної зміни форми письма на протязі сотень років. У співпраці з іншими спеціялістами він дав широку аналізу всієї проблеми та ґрунтовно розглянув реформу, яку проголосив був комуністичний уряд.

З цієї праці, з інших студій і з п'ятдесятилітньої практики в Японії можна прийти до висновку, що мовна реформа в Пейпінгу була подиктована чисто політичними завданнями і нічого не мала спільного з інтересами та традиціями китайського народу, якщо можна так говорити, бо в Китаї є кілька народів і кілька головних мов з численними діялектами.

Реформою письма комуністи хотіли досягти дві цілі: відрізати культурну спадщину, головно літературну, від сучасної, комуністичної дійсности і через „єдину" мову підвести всі народи Китаю під вплив однієї пропаґанди та змонополізованої комуністичної освіти. В цьому вони повністю наслідували русифікаційну політику москалів з її нищенням окремішности народів СССР, зокрема українського та кавказьких.

Менше як два роки треба було на те, щоб реформа китайського письма збанкрутувала під тисненням труднощів та критики збоку вчених і літературних кол.

В чім же полягають ці труднощі?

Китайський характер письма не є витвором фантазії і до сучасного вигляду пройшов через тисячоліття. „Характер" лежить в основі китайської літературної мови. Для того, щоб оформити ідею, китаєць мусить спочатку знайти відповідний знак, а тоді вже приходить його вимова і нове слово для вимови, а не так, як у всіх інших народів. Тому в літературній китайській мові вживається „характери", які вголос не вимовляються, бо немає для них вимови-звуків.

Д-р Ху Ші, найвидатніший сучасний авторитет в справах китайської культури й мови, присвятив своє життя реформі китайського письма шляхом спрощення певних „характерів" та обмеження їх числа. Його система — це система живої мови і живих, сучасних „характерів". Його праці зробили певного роду філософічну революцію в Китаї й принесли грамотність мільйонам людей. Минулого року в своїм інтерві для преси д-р Ху Ші заявив, що комуністи хотіли перевести реформи „ліпшим шляхом", аніж його, що вже дав добрі наслідки. Вони хотіли викинути всі „характери" і через абетку привести Китай до „модерного" життя. Це їм не пощастило, бо вимагало дуже довгого часу, зовсім інших метод навчання і... „викинення всієї китайської культури". Повний перехід на абетку — сказав д-р Ху Ші, — спричинився б до того, що Мао Тсе-тунґ не зміг би читати свої власні промови.

Насильство, брехня й декрети — мильний шлях, щоб дістатися до духа народу, а мова й письмо належать до найглибших виявів духа.

Перед кожним, хто починає вчитися китайського письма, стоять 50-60 тисяч „характерів", зложених з 12-28 рисок, зроблених пензлем. Реформа за проєктами д-ра Ху Ші має звести для щоденного вжитку число „характерів" не більше як до 4.000, які не тяжко запам'ятати й навчитися писати. Проте, навіть це число може бути зменшене до 2.000 основних „характерів", які вживаються в торгівлі, в листах родинного характеру та в популярних часописах. Красне письменство, наукові праці та ін., вимагають значно більшої кількости.

Серед українців малохто завдавав і завдає собі труду вивчити китайську мову, і це є велика шкода для нашої науки й для пізнання нами світу. Через мови пізнаємо народи та їх думання і знаходимо шлях до розуміння завдань і цілей в боротьбі за краще майбутнє нашої Батьківщини.

Б. Полянич

СТРІЛ УНОЧІ

СЕНСАЦІЙНА ПОВІСТЬ

(20)

Кремер зморщив брови.

— Ви не можете мені, надкомісаре, нічого більше сказати? — спитав по хвилині.

Фільдінґ закопилив губи, і глумлива посмішка пробігла по його обличчі:

— Могти, то я завжди можу. Тільки шкода такого гарного вечора на такі брудні речі. А втім, завтра ранком я поговорю з вами про все докладно і при тому зроблю вам приємну несподіванку.

— Вже наперед вам за це дякую, надкомісаре!

Фільдінґ здержався.

— Я вже вдома. Так здорові були, друже, до завтра!

— А радше до побачення сьогодні, надкомісаре!

— Добраніч! До побачення!

Кремер вклонився і завернув назад. Скинув капелюха й поглянув на небо, розмаєне тисячами зірок.

— „Що не кажи, а жити приємно! — подумав. — Почуваю себе так, якби мав виїжджати на відпустку... Перенесення — це теж своєрідна відпустка. Та найважніше: я додержав слова й вони додержали. А тепер хай собі роблять, що хочуть!"

Бували дні, коли на згадку про завтрішню працю дрож проходив йому по спині, і його урядування було для нього каторгою. Але хоч програма завтрішнього дня ні в чому не різнилася від інших днів, сьогодні було йому на серці легко й спокійно.

— „Щось неначе недужому перед смертю! — засміявся до себе, і чомусь пригадав сірник, від якого він третій прикурив цигарку. — В такому випадку можемо собі тепер закурити!" — сказав майже вголос і здержався, витягаючи цигарницю.

Вулиця була безлюдна, бо надкомісар Фільдінґ жив у поліцийних казармах за містом. Ген далеко, на розі вулиці блимала ліхтарня, а праворуч тягнулися залізні штахети, що відділяли міський парк від вулиці.

— „Ближче було б мені перейти через парк, але він уже зачинений. Треба обходити довкруги!" — подумав Кремер і засвітив сірника, щоб закурити.

Почув легкі кроки за собою і швидко оглянувся. Якась тінь пробігла вулицею і спинилась перед Кремером. Слабий вогник сірника освітив обличчя.

— Ах, це ви? — здивувався Кремер. — Що ви в цій порі...

Доглянув металевий блиск в руці прохожого і кинувся вбік. Але вже було запізно. Блиснуло — і пекучий, пронизливий біль прошив голову. Кремер хотів підняти руку, але небо, помережане зірками, нагло закрутилося і обірваними кусками почало валитися на нього. Настала темінь.

X
Стефа

Ромко стояв біля похмурого будинку тюрми і ждав. Сонце світило, вулицями поспішали люди, їхали авта, всміхалися одне до одного знайомі. Ромко стояв і ждав: вчора подзвонив до нього додому „пан професор" — зайдіть сьогодні до „Амбасадорів". Маю для вас радісну вістку. Але не раніше як о 6-ій вечора, бо я зайнятий.

Кремер прийшов кілька хвилин по 6-ій. Настрій був у нього неначе якийсь святочний. Усміхаючись, привітався з Ромком:

— Ну, я сповнив свою обіцянку й додержав умови: ваша сестра звільнена!

— Невже? — вирвалось з уст Ромка.

— Серйозно! І я дуже радий, що міг зробити цю прислугу, не вам, бо у вашому віці сестри ще не цінять, а вашим батькам. Я їх дуже добре розумію. У мене теж є дочка... — говорив Кремер, затираючи руки, начеб перемагаючи зворушення. А Ромкові нагло здалося, що біля нього стоїть не поліцийний комісар, а дуже-дуже близька йому людина...

Старався опанувати себе, але щось у грудях поволі розливалося, тепле, гаряче й підходило до горла. Закусив губи.

Кремер усміхався.

— Ну, випиймо на добрий початок нашої приязни, і мені треба йти. Знаєте, у мене надкомісар на карку, слідства й слідства. Поздоровіть від мене вашу сестру й попросіть її, хай вона вдруге не грається з вогнем. Може трапитися комісар поліції не жонатий або, ще гірше, в якого не буде дочки...

Сонце світило, вулицями поспішали люди, їхали авта, всміхалися одне до одного знайомі.

— „Чому Стефа так бариться?"

Кремер вийшов із ресторану перший. Завжди хтось виходив з них перший, ніколи не виходили разом. Спершу Ромко сміявся з цього. — Чого ж критися? — питав. — Нас разом уже напевно бачили!

— Стереженого Бог стереже! — відповідав Кремер. — Хочете мати неприємність? Раніш чи пізніш матимете її, тож навіщо приспішувати.

Ромко ходив по сепаратці, м'який килим глушив його кроки, тільки серце стукотіло: „Стефа вільна, Стефа вільна!" Хотілося бігти до батьків і сказати їм цю вістку. Бачив уже в уяві сльози радости матері й здержану радість на обличчі батька. В таких хвилинах батько старався опанувати себе, він звичайно цілував Ромка або Стефу в голову, дивився довго в очі й ішов до свого бюрка та курив цигарку. Довго й поволі. А щойно пізніше, коли вже цигарка курилася, починав:

— Ну, як там було? Розказуй!

Так було тоді, коли Ромко здав матуру, так було тоді, коли Стефа закінчила учительську семінарію, так було тоді, коли Ромка звільнено з тюрми... А мама ніколи не слухала. Зараз бігла до кухні, бо ж треба було обов'язково „нагодувати дитину". Мати ніколи не слухала, що розказувалося, і треба було завжди оповідати вдруге. З цього приводу тато морщив брови й хитав зневажливо рукою:

— Ти постійно думаєш, — говорив до мами, — що кожний до хати приходить голодний, так, якби не було ресторанів у місті.

— Ех, який там харч в ресторанах! — вирішувала мати й знову бігла до кухні й знову треба було розказувати наново.

Д-р Ол. Марітчак

ІСТОРІЯ ОДНОГО ПРИЙНЯТТЯ

(Уривок із споминів)

Після ліквідації Львівського Обласного Управління, а властиво вже тоді Управління Галичини*), з кінцем липня 1941 року, і після прилучення утвореного 1 серпня 1941 року Дистрикту Галичини до Генерального Губернаторства, деякі з чільніших тоді українських діячів запропонували мені, як голові Українського Управління Галичини, влаштувати прощальне прийняття, на яке мав я запросити видніших представників українського громадянства та новопризначених урядовців Дистрикту Галичини. Згадане прийняття мало послужити для обговорення важливіших справ адміністраційного порядку та для з'ясування відношення німецької Управи Галичини до українського населення. Особливо я мав застереження проти цісі пропозиції і не вірив, щоб німецький Губернатор Карл Ляш прийняв запрошення, але врешті рішився запросити представників українського громадянства з д-ром Костем Левицьким на чолі та губернатора і видніших урядовців Дистрикту Галичини. В цій справі інтервеніював у полк. Альфреда Візанца, і він повідомив мене, що губернатор та його урядовці приймуть запрошення під умовою, якщо на прийнятті не будуть виголошувати промови політичного змісту. Також керівник Відділу внутрішніх справ д-р Бауер прохав мене подати йому до відома розподіл місць для гостей, зазначуючи, що губернатор Ляш не буде в дні прийняття у Львові і в його заступстві явиться віце-губернатор Льозакер.

При розподілі місць на 24 запрошених гостей призначив я перші місця для д-ра Костя Левицького і віце-губернатора дра Льозакера, а дольше призначення місць узгіднив з д-ром Бауером і полк. Візанцом відповідно до позицій і заслуг поодиноких гостей. На означений день в другій половині серпня 1941 року (точну дату не пригадую) явилися в одному з кращих тоді ресторанів Львова запрошені гості в першій черзі українці з д-ром Костем Левицьким і посадником м. Львова Ю. Полянським на чолі, а потім німецькі урядовці, репрезентовані віце-губернатором Льозакером, Бауером і відомим українцям полк. А. Візанцом. Мені припала роля господаря, і під час вечері я привітав наперед нашого сеньйора, відомого політика, письменника, адвоката і президента Костя Левицького, а опісля німецьких і українських гостей, дякуючи спеціяльно Льозакерові за прийняття запрошення для цісі важливої зустрічі

Після вечері забрав слово Кость Левицький, який виголосив знамениту, здається останню в своєму житті, політичну промову. При перших реченнях промови Костя Левицького підійшов до мене дискретно полк. Візанц і почав докоряти, що Кость Левицький порушив у своїй промові політичні моменти. З огляду на ситуацію при столі я не міг. полк. Візанцові відповісти і тільки здвигнув плечима. Промова Костя Левицького мала приблизно такий зміст: „Німці йдуть на українські землі і далі на Схід Европи для своїх воєнних цілей. Український нарід проявив свою волю жити незалежним життям і далі змірятиме до здобуття своєї повної незалежности. Війна повинна мати, крім воєнної також політичну ціль, а такою ціллю для німецької політики повинна бути засада: „жити і дати іншим жити!" (лебен унд лебен ляссен"). Ми надіємось, що німецький провід держатиметься цісі засади при розв'язуванні національного питання на Сході Европи.

Д-р Кость Левицький порушив у своїй промові також питання місцевого характеру, і слід признати, що свою промову сконструював у надзвичайно вмілий і дипломатичний спосіб. Володіючи знаменито німецькою мовою, він порушив політичні питання з досвідом довголітнього парляментариста, і промова робила велике враження. Під час його промови віце-губернатор Льозакер дивився в стіл, Бауер порушував нервово серветкою, а інші німецькі гості слухали з зацікавленням. Після закінчення промови тостом в пошану д-ра Льозакера, як представника губернатора Дистрикту Галичини, всі піднялися з місць, і по оплесках запанувала на залі тиша. Опісля піднявся Льозакер, короткими словами подякував за запрошення і заявив, що нова німецька влада числить на підтримку своєї праці збоку цілого громадянства Дистрикту Галичини, а зокрема збоку українського населення. Потім промовив ще д-р Степан Біляк, який порушив переважно справи міської управи.

Гутірка між гістьми продовжувалась поза північ. Зі справ, порушених на прийнятті, слід згадати цікаву заяву Бауера, керівника Відділу внутрішніх справ Дистрикту Галичини, який в 1943 році впав жертвою політичного атентату. Один з українських гостей натякнув у розмові, що після зайняття німцями Галичини українська молодь почала масово зголошуватись до служби при українській армії, і спитав Бауера, що робити з такими зголошеннями? Бауер відказав коротко, що ці люди можуть зголошуватись до німецької армії. На це я спитав Бауера: „Пане докторе, чи ви не бачите різниці в такому „ставленні справи?" Бауер відповів самопевно, що німці не потребують будь-чиєї помочі, бо за три місяці самі зліквідують большевиків. „В такому разі, — відказав я, — обговорення цісі справи непотрібне". На цьому розмова на цю тему закінчилась. На всякий випадок, прийняття дало нагоду нашим діячам переговорити важливі організаційні справи з представниками нової німецької адміністрації і спричинилося до нав'язання контактів, які опісля були використані українською стороною в адміністраційних справах.

Перейняття Львівського Управління та взагалі адміністрації краю українцями було подією, яка фактично реалізувала проголошене в дні 30 червня 1941 року відновлення Української Держави. Слід підкреслити, що німці оцінювали цю революційну дію поважно, бо після встановлення Дистрикту Галичини призначили до ліквідаційної Комісії для Українського Управління Галичини відпоручника в особі окружного старости Гаґера. Таким чином вони признали леґальність перейняття українцями управи Галичини. Меншу вагу до цісі події прив'язують коментатори акту з 30 червня 1941 року збоку ОУН (р), які у своїх публікаціях, оскільки ми могли ствердити, не згадують про цю важливу зі становища державного й міжнародного права подію. Зате в одній з публікацій Головної Управи ООЧСУ згадується, як важливу подію, організування в Мостах біля Львова поліційної школи. Кількома словами згадують про перейняття ЛОУ д-р Кость Паньківський у своїх споминах, друкованих в „Листах до Приятелів", та д-р Володимир Лисий в статті „Початок німецької окупації в Західній Україні в 1941 році", ч. 12 з 1956 року. Автори тих споминів розглядають акт з 30 червня 1941 року з неґативного становища і не прив'язують до нього ваги. Не маємо наміру розглядати акту з 30 червня 1941 року в нинішній частині споминів, однак підкреслюємо, що оспорюючa сторона не бере під увагу значення революційної дії, яка не завжди має належне підготовлення, але вимагає скорого діяння, без довгих нарад і дискусій. Колись історія оцінить об'єктивно акт з 30 червня 1941 року, але це станеться, мабуть, тоді, коли національні справи не будуть розглядані у нас виключно з партійного становища.

Врешті одна увага: д-р В. Лисий у згаданій статті подає, що Рада Сеньйорів у Львові виготовила меморіял до німецької військової влади в справі упорядкування адміністрації в краю, який військовій владі не можна було доручити. Д-р Лисий передав згаданий меморіял представникові служби безпеки Кольфові, але він не мав ніякого успіху, бо його ніхто, крім Кольфа, не читав. Д-р Лисий подає далі таке: „Військова влада вже перед тим, заки був виготовлений меморіял, погодилася на те, щоб посадником міста був проф. Ю. Полянський, а при кінці липня 1941 року, щоб головою Львівської области був д-р О. Марітчак. Це вона зробила тому, що ще не прибула до Львова цивільна адміністрація." До тих споминів д-ра Лисого завважую ось що: Після німецької окупації Галичини я не мав ніякої відомости про виготовлення якогонебудь меморіялу Радою Сеньйорів у Львові в справі упорядкування адміністрації в краю. Запрошення на збори проводу ОУН(р) одержав я за посередництвом д-ра Степана Біляка, мого партійного товариша, який тоді працював в Управі Львова. Точну дату згаданих зборів не пригадую, однак знаю, що відбулися вони в першій половині липня 1941 року ще перед інтернуванням Ярослава Стецька. Про те, що німецька влада погодилась, щоб я обняв становище голови Львівського Обласного Управління, я не мав ніяких відомостей, і коли б знав про те, то ніколи не прийняв від неї обов'язків голови ЛОУ, вже хоч би з причини ганебного поступування німців супроти жидівського населення. Через кілька днів після обняття мною становища голови ЛОУ перейняли ми в посідання палату ЛОУ при Губернаторських Валах у Львові, і там урядувала Українська Управа Галичини аж до часу ліквідації з кінцем липня 1941 року. Перше повідомлення про ліквідацію Української Управи Галичини відбулося в такий некультурний спосіб, що тяжко подумати, щоб німці дали згоду на перейняття ЛОУ українцями. Зрештою тепер стало відомим, що німецький провід вирішив справу Галичини вже 17 липня 1941 року, отже німецька влада не могла погодитись при кінці липня 1941 року, щоб я став головою Львівської Области. Тому інформація д-ра В. Лисого, на мою думку, не була правильна. Події в липні і в серпні 1941 року в Галичині, а зокрема у Львові, будуть ще неоднократно коментовані і може врешті знайдуть належне об'єктивне висвітлення. Надіємось, що ці короткі спомини спричиняться до зрозуміння деяких подій з часів початків німецької окупації Галичини та до належної оцінки акту з 30 червня 1941 року.

*) Див. мої спомини: „Липень 1941 року у Львові" в чч. 158 і 159 з 25 і 27 липня 1953 року „Свободи".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Церква, школа, родина

Серед багатьох святкувань кінця шкільного року, дуже відрадною імпрезою було шкільне свято другої школи українознавства і релігії при Українській Православній Церкві св. Покрови в Филаделфії, що відбулось 15 червня ц. р. Воно заслуговує на окрему увагу через те, що тут виявилася змога гармонійної співпраці кількох чинників, а саме: 1. сама школа, вчителі якої дотримуються стисло директив Шкільної Ради УККА в Ню Йорку щодо програми та підручників і співпрацюють з шкільним відділом Шкільної Ради УККА в Филаделфії; 2. Парох церкви о. Стахій Шадинський, що є фактичним директором і адміністратором школи та по-батьківськи безкоштовно опікується нею й викладає релігію; 3. Парафіяльна Рада церкви, яка дбає про інтереси школи, що видно хоча б з того, що, за винятком 5-ти душ, діти всіх парафіян відвідують школу українознавства, — та врешті — 4. Батьківський Комітет, що дружньо співпрацює з учителями та парафією, а під час щотижневого суботнього навчання в школі навіть дбав про гарячі підвечірки для учнів та вчителів.

Після відправлення молебна о. Шадинським, діти, батьки й гості згуртувались в залі. З глибокозмістовним вступним словом виступила керівник педагогічної частини школи п. Марія Стратієнко і з'ясувала проблеми та осяги школи. Програма було дбайливо підготована вчителями, які вклали все своє єство в працю над учнями. Програма свята становила певну цілість, яка віддзеркалювала розвиток дитячої свідомости. Перша кляса під проводом п. Олени Чехівської інсценізувала вірш Перелісної „Листоноша". Вдалі костюми-маски роботи парафіянки малярки Юлії Миколайської та дбайливі декорації допомогли дітям на мент поринути у світ фантазії-казки. З гарною драматизованою декламацією вірша О. Кобця виступили учні 3-ої кляси, підготовані довголітнім педагогом п. Марією Юркевич. Третя кляса виконала ще два вірші Кобця — „Сам хазяїн" і „Перекотиполе" та байку Глібова „Чиж і голуб". В плинних інтонаціях та в відповідній модуляції голосу виявились зрозуміння дітьми поетичного тексту та наполеглива праця їхньої вчительки. В барвисто зладженім скечі укладу п. Марії Стратієнко під заголовком „Признався", брали участь учні другої кляси, яку вела п. М. Стратієнко, третьої кляси і четвертої кляси, яку провадила п. Ніна Васюк і учень шостої кляси Марко Царинник. Мав цей скеч виховне значення. У відповідних моментах пробивалась дитяча веселість, діти співали і танцювали, при чому танці і хороводи були добре виконані; діти були в народніх строях. Останньою точкою мистецької програми була спільна рецитація поеми І. Франка „Каменярі" у виконанні учнів шостої кляси, веденої п. д-р Наталією Пазуняк та проф. Р. Іщуком. Учні виявили в декламації зрозуміння глибокого і вічноактуального змісту поеми невмирущого Каменяря.

Після цього відбулось врочисте вручення свідоцтв і нагород найкращим учням, чого доконав о. С. Шадинський. Голова батьківського комітету п. — Вережна вручила при тім урочисто китицю квітів кожній вчительці, а голова Парафіяльної Ради п. К. Юрченко обдарував учителів дарунками від Церкви. З коротким словом подяки, імені учнів виступив Володимир Луценко, учень шостої кляси. Про значення школи говорила п. Є. Вережна, як голова батьківського комітету В імені вчителів висловила подяку о. Шадинському, батьківському комітетові та парафіяльній раді за увагу до учительського труду — вчителька п. Н. Пазуняк. Пан К. Юрченко привітав всіх від Парафіяльної Ради. З присутніх гостей, від окремих громадських організацій зголосилася до слова редакторка „Нашого Життя" п. Лідія Бурачинська, та як представниця від СУА, і висловила декілька думок про співдію матері зі школою. О. Шадинський відчитав привітання для школи від філії УККА в Филаделфії. Від шкільного відділу УКК промовляв д-р Юрій Мачук, при чім підкреслив значення співпраці різних громадських і церковних чинників при вихованні молоді. Інж. І. Лисянський поінформував присутніх про оселю для молоді в Вавид Бруку. Заключне слово мав о. Шадинський.

Імпреза закінчилася співом Українського Національного Гимну.

Н. Р. П.

Пасейк, Н. Дж.

Кінцевий попис учнів УМІ.

23 червня 1957 в залі ІВКА при 114 Проспект вул. в Пасейху, Н. Дж.; відбувся 4-тий з черги річний попис учнів Відділу Українського Музичного Інституту в Пасейку.

Виступали учні кляс п. Калини Чічки Андрієнко: Христина Свистун, Лідія Свистун і Богдан Ничка — та п. Ольги Чипак: Мирослав Смородський, Мирослав Гарасимович, Олег Гелемей, Лідія Рудницька і Богдан Кобзар.

Управа УМІ в Пасейку.

Рачестер, Н. Й.

Фестин Відділу УКК.

14 липня ц. р. українська громада в Рачестері мала можливість гарно провести час на фестині, що був влаштований місцевим Відділом УКК.

Цьогорічна Управа Відділу під вмілою кермою адвоката п. Андрусева, а особливо всеціло відданому цій же справі секретаря відділу в особі мгр. Оглюка, докладала всіх можливих зусиль і старань, щоб цьогорічний фестин - пікнік був одним із найкращих — де б український робітник після цілотижневої виснажуючої праці зумів найти розвагу і душевне вдоволення, а впарі з тим роздобути такі важливі і на кожному кроці потрібні фонди для Централі УКК.

І дійсно, хто почував себе дійсним членом української зорганізованої спільноти і вважав за доцільне прибути — той напевно не пожалів і мав можливість наочно переконатися, що цьогорічна Управа Відділу доложила багато труду, щоб цей день випав якнайкраще.

У програмі фестину вже другий рік під ряд виступив місцевий мішаний хор осередку СУМА під кермою В. Божика, відспівавши чотири бадьорі українські народні пісні, як також молоденькі танцюристи Відділу ЮСУМА своїми дитячими бистрими рухами захоплювали всіх присудніх.

Щоб поставити цей день на належний рівень, запрошено також з Воффало відому оркестру СУМА під керівництвом п. М. Тилюка, яка своєю мистецькою грою завоювала всю довколишню молодь.

Та з прикрістю треба ствердити, що помимо „великих слів", яких доволі частенько приходиться слухати на форумі засідань усіх організацій, що входять в систему Відділу УКК, при практичній роботі завжди видно тих, що не говорять — а роблять. Проте хочеться таки вірити, що цьогорічна Управа Відділу під розумним проводом стихійного українського патріота пана Андрусева та всіх його співробітників зуміє вивести нашу громаду з приспаного сну особистих вигод і спрямувати її на призначені для неї рейки — служіння своїй громаді, служіння своїй Батьківщині.

Я. Кужіль.

Коротні Вісті

● **Міністер здоров'я в Індії,** Д. П. Кармаркар, оприлюднив офіційно, що в п'ятитижневому періоді, який закінчився 6-го липня, було в Індії 1,672,252 осіб хворих на інфлюенцу. За той час померло від цієї недуги 511 осіб. Індійське міністерство здоров'я перестерегло населення, що може наступити поворотна хвиля пошести, яка вперше навістила Індію у травні цього року і виявляє тільки слабі познаки занику.

● **В Японії** йде боротьба між урядом, відповідальним за управління державними залізницями, і ліво - соціялістичним та комуністичним проводом юнії залізничників, що нараховує 370,000 членів. Опозиційна до уряду юнія хоче страйками й саботажами примусити уряд підвищити залізничникам платні і скоротити години праці. Уряд, заповівши соціяльні реформи, водночас дисциплінарними карами й репресіями намагається зламати страйковий рух.

НОВИЙ НАПРЯМОК ҐОМУЛКИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

валось в період, коли окремі країни ще не мали власного досвіду в будівництві соціялізму. Цьому сприяли нерівномірні відносини з Совєтським Союзом в період культу Сталіна".

Гомулка впадає в гострі суперечності, коли, щоб не дразнити Москви, говорить, що соціялізм має спільну міжнародну плятформу і спільний шлях із властивим кожній країні національним підложжям". Він сам собі протирічить, коли говорить, що його ідеї не мають нічого спільного з „національним комунізмом", і протестує проти націонал-комуністичного ярлика. Тут виявляє він повну безпорадність, намагаючись примирити інтереси свого народу з політичним тиском Москви.

Для Москви „новий напрямок" Гомулки смертельно небезпечний. 10-го травня в розмові з американським журналістом Кетледжем Хрущов заявив, що, мовляв, розвелося багато фальшивих комуністів. За одного з таких комуністів він вважає, звичайно, Гомулку. „Правда" 23 червня наводила такі слова чехословального партійного лідера Новотного: „Ми, чехословацькі комуністи, завжди вчились у Леніна, у російських комуністів вирішувати проблеми... Немає такої сили в світі, яка була б спроможна відірвати наш народ від соціялізму, від Совєтського Союзу". Такий різнобій в компартіях існувати не може. Хтось має перемогти.

Промова Гомулки повністю надрукована в московському „Коммунисті" (ч. 7). Вона викличе в СССР великий ідеологічний неспокій. Все те, що говорив Гомулка, завдало великого вдару імперіялізмові Москви.

Л. Лиман

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 52.

	Передплата	Пожертва	Разом
П. Семків, Филаделфія	4.00	2.00	
І. В. Шемкарук, Дітройт	2.00	2.00	
Г. Нагумик, Трой	1.00	1.00	
І. Окаль, Йонкерс	1.00	1.00	
Д. Радиєвський, Міннеаполіс	1.00	1.00	
О. М. Петрина, Космос	4.00		
Н. Стадник, Флашінг	4.00		
В. Лазорко, Балтімор	4.00		
Р. Рондяк, Ню Гейвен	4.00		
Л. Кудрик, Бірмінгам	4.00		
Осеред. СУМА, Кентон	4.00		
А. Васичук, Шикаго	4.00		
о. Д. Савка, Аллентавн	4.00		
І. Панахид, Гартфорд	3.00		
С. Вербіцький, Ню Йорк	3.00		
В. Саляк, Ню Йорк	2.00		
М. Лешак, Брістоль	2.00		
П. Дворянин, Маямі	2.00		
М. Фічко, Торонто	2.00		
С. Гуда, Ню Йорк	2.00		
В. Балюк, Бруклин	2.00		
Д. Дулеба, Провіденс		5.00	
В. Ціоняк, Равдон		5.00	
М. Кулечицький, Ст. Луїс		4.00	
П. Штогрин, Річмонд		4.00	
Н. Гладун, Ню Йорк		4.00	
Н. Н., Лонг Айленд		4.00	
В. Сосоновський, Шикаго		3.00	
К. Царук, Парсіпані		3.00	
С. Перун, Ню Брітейн		2.00	
М. Гавришків, Шикаго		2.00	
Я. Біленюк, Ню Йорк		2.00	
А. Герус, Шикаго		2.00	
Никифорук, Міннеаполіс		2.00	
І. Шаран, Филаделфія		2.00	
В. Дигдало, Дітройт		2.00	
С. Бродик, Бруклин		2.00	
О. Гладун, Гартфорд		2.00	
В. Стасюк, Шикаго		2.00	
В. Матіїв, Рарітан		2.00	
Ярош, Геркімер		2.00	
О. Дядинюк, Верона		2.00	
М. Юкаш, Ню Гейвен		2.00	
М. Магді, Форд Сіті		2.00	
В. Надух, Фреквіл		2.00	
Р. Голембйовський, Асторія		2.00	
М. Панасюк, Дітройт		1.00	
М. Тарчаний, Гемілтон		1.00	
Г. Ґулька, Маямі		1.00	
Д. Лукенік, Ню Гейвен		1.00	
П. Лобур, Нюарк		1.00	
В. Сарахман, Клівленд		1.00	
П. Мельник, Ст. Кетерінс		1.00	
А. Блискун, Лорейн		1.00	
П. Литан, Бостон		1.00	
А. Радванський, Филаделфія		1.00	
І. Цісар, Шикаго		1.00	
В. Боднар, Монтреал		1.00	
І. Забитовський, Ню Брітейн		1.00	
М. Коба, Гартфорд		1.00	
Д. Микита, Лорейн		1.00	
Д. Атаманюк, Турнерс Фолс		1.00	
С. Вітушинський, Нортгемптон		1.00	
Н. Рибак, Шикаго		1.00	
Ю. Торбич, Ірвінгтон		1.00	
В. Столярський, Омага		1.00	
С. Брелюс, Бронкс		1.00	
П. Яскин, Бруклин		1.00	
І. Пресажник, Н. Арлінгтон		1.00	
С. Калакуняк, Филаделфія		1.00	
І. Гадзіма, Клівленд		1.00	
Б. Волошин, Нюарк		1.00	
Т. Ступар, Ля Порте		1.00	
А. Будник, Гісайд		1.00	
Ю. Батюк, Нюарк		1.00	
М. Войтович, Ютика		1.00	
І. Солтис, Дітройт		1.00	
І. Садовий, Відділ 395		1.00	
С. Кравченюк, Бронкс		1.00	
М. Гриб, Гадсон		1.00	
І. Воробель, Елизабет		1.00	
Тупило, Филаделфія		1.00	
Разом	$ 59.00	$ 109.00	$ 168.00
Раніше проголошено	$ 6,954.25	$ 6,572.79	$13,527.04
Разом все . . .	$ 7,013.25	$ 6,681.79	$13,695.04

ВІЛЬНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ник, як голова УРДП в ЗДА і від молодшого українського покоління, що підтримує Український Державний Центр, ред. Іван Кедрин-Рудницький від „Свободи", д-р Шахнович від УНДО, п. Мельник від Селянського Союзу, — врешті о. протопресвітер Л. Весоловський, який на початку вечері і на її кінці провів молитву.. У кінцевому слові през. д-р Ст. Витвицький, подякувавши всім промовцям та приявним, пригадав у загальних зарисах останню 4-ту сесію УНРади осінню мин. року. Тоді УНРада була розбита і пов'язана фактично тільки формальною приналежністю до неї різних партій, та й навіть тодішня трипартійна більшість розбилася. Д-р Витвицький згадав про такі труднощі, з якими треба було боротися, щоб узгіднювати погляди і становища, тим паче, що деякі з них ішли дуже далеко, включно з проєктом повної реорганізації Центру та з прийняттям іншої для нього назви. Найбільшою помилкою вважає д-р Витвицький тенденцію деяких українських політичних кіл — проводити паралелю між укладом українських партійно-політичних сил в діяспорі з відносинами в Україні. Така паралеля — це повна фікція. Вже на прикладах Польщі й Мадярщини показалось, що там не діяла і не приготовляла революційні зриви ніяка одна партія ані група. Проти большевицького режиму не стоїть будь-якась партія, а весь нарід, який там, в умовах підсовєтського режиму, ні знає партійного поділу. Нема там теж наших спорів ані дискусій і не існує там консолідаційна проблема. Єдина ідеологія всіх тамошніх ворогів режиму — це самостійна, вільна від московсько-большевицького і всякого гніту українська держава. І на такому вигляді крайового громадянства треба би й тут взоруватись. Д-р Витвицький вірить, що все ж дійде до ширшого, ніж тепер, внутрішнього українського об'єднання і, як на доказ, вказує на факт, що при всякій напасті на українство з-зовні, всі українці, без уваги на партії, дають одностайний відпір. Над вимогами, що їх на останній сесії УНРади поставила ОУН полк. Мельника, велася вже широка дискусія. Д-р Витвицький переконаний, що „в недалекій будуччині" вдасться в цій справі осягнути порозуміння. Він дякує за моральну підтримку, яку мав до цього часу, і просить давати її йому і надалі. — Прийняття тривало від год. 7-ої веч. до 11-ої ночі.

Виховники дискутують про ролю інтелекту

Паґвош, Нова Шкотія. — Клівлендський промисловець і фінансист С. С. Ітон запросив до себе 14-ох північно-американських провідних виховників (президентів каледжів), щоб вони могли дискутувати про ролю інтелекту в знайденні шляху до безпеки і миру в світі. Ці виховники мають гостювати в пана Ітона впродовж десятьох днів і дискутуватимуть на тему „Інтелектуальне життя і його роля в здобутті миру і безпеки". Дискусія може виходити з думок, які знаходяться в таких книжках: Плятон „Симпозіон", Йонатан Свіфт „Подорожі Гулівера", Х. Ортеґа и ла Тілліча „Відвага до життя". Минулого тижня в Ітона відбулася конференція групи міжнародних науковців, яка остерігала людство, що воно мусить розв'язати міжнародні непорозуміння без війни, бо як цього не станеться, то людству грозить загальне знищення.

Клопоти з цьогорічними „міссами" ЗДА і Всесвіту

Лонґ Біч, Каліфорнія. — Цього року жюрі, яке вибирало „місс ЗДА" і „місс Всесвіту", мало баґато клопотів, бо виявилося, що ті обидві кандидатки подали неправдиві відомості про себе. На „місс ЗДА" вибрало жюрі „місс Мериленд" Ліону Ґейдж, але пізніше виявилося, що вона замужня і є матір'ю двох дітей. Внаслідок цього треба було вибрати на „місс ЗДА" „місс стейту Юта" — панну Шарлотту Шеффілд, але вона не могла змагатися за титул „місс Всесвіту", бо від ЗДА кандидаткою була Ґейдж. Таким робом ЗДА втратили можливість здобути титул „місс Всесвіту", на яку вибрано „місс Перу" — панну Ґладис Зендер. Та пізніше виявилося, що вона не має повних 18 років, як цього вимагає реґулямін жюрі. Та вкінці погодилися, що треба її вважати на „18-річну", бо, згідно зі звичаєм в Республіці Перу, її вважають за 18-річну, хоч вона має 17 років і 6 місяців. Пізніше фірми, які спонзорують видатки на поїздки і нагороди для „місс Всесвіту", мусіли погодитися, що панна Зендер буде подорожувати 6 місяців по ЗДА разом із своєю матір'ю (реклямуючи купелеві строї) і 6 місяців по світі — реклямуючи перфуми.

ВСЯЧИНА

МЕДИЧНІ НОВИНИ

У ЗДА розробляють спосіб роздрібнювати камені у нирках і сечовому міхурі за допомогою звукових коливань. Роздрібнені камені природним шляхом виводяться з організму. У зв'язку з цим відпала б потреба хірургічного втручання.

ПРИЛАД ВИЯВЛЯТИ РАДІОАКТИВНІСТЬ

В Японії сконструйовано прилад виявляти радіоактивність. Він являє собою комбінацію радара і обертового лічильника Ґайґера. Радіюс його дії 400—500 метрів.

Під час розвідування уранових та інших радіоактивних руд прилад перевозять на спеціяльній автомашині.

Прилад можна використовувати також для виявлення заражених радіоактивними променями предметів при наукових експериментах і в лікарнях, де використовують радіоактивні матеріяли як лікувальний засіб.

НОВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА МАШИНА

В Англії сконструйовано нову машину збирати картоплю, цукрові буряки та моркву. Машина виймає їх з землі, очищує і подає у причеп, що рухається поруч. Продуктивність її близько 40 тонн на день. При збиранні картоплі за два-три тижні перед копанням бадилля обприскують, щоб воно не шкодило рухомим механізмам машини. Якщо ж її стосують для збирання моркви і цукрових буряків, у дію вводять пристрій, що зрізує гичку. Плоди очищаються від землі у великому циліндричному коші, вмонтованому в машині.

Нова машина має самостійний дизельний двигун потужністю 5 кінських сил з повітряним охолодженням. Залежно від умовин роботи, її обслуговують від 1 до 3 осіб.

Посмертна Згадка

ІВАН БЕЦ, довголітній член Б-ва Василія Великого, Відд. 364 в Клівлянді, О., помер, по довгій і тяжкій недузі, дня 13-го липня 1957 р., проживши 64 роки. До Америки прибув молодим хлопцем, а до УНСоюзу вступив, маючи 22 роки. Був секретарем рек. і фін. свого Відділу кількакратно і дбав про добро Б-ва. Крім цього був предс. хору ім. Лисенка в Іістсайдській громаді і директором УНДому, від початку його заснування. Покійний народився 15-го червня 1893 р. в селі Терпилівка, Збаразького повіту, Зах. Україна. Покійний полишив дружину Альбіну, доньку Гелену, двох внуків і дві сестри на Україні Анастазію і Варвару. Похорон відбувся з пох. заведення, у вівторок 16-го липня, до церкви св. Володимира, а опісля на православний цвинтар (Brooklyn Heights). — Нехай земля Вашинґтона буде йому легкою. В. Н. П!

В. Владика, секр.

ТАРЗАН, ч. 3901. Знову до праці.

DURING TARZAN'S CONVALESCENCE, ONE OF THE QUEEN'S MESSENGERS ANNOUNCED, "YOU MUST SURRENDER OR THE PRISONER EVANS WILL DIE!"

"NEVER!" EXCLAIMED THE APE-MAN. "NOW BE OFF -- WHILE YOU STILL HAVE YOUR HEAD!"

"WHY DIDN'T YOU TELL HIM THE QUEEN IS A FRAUD?" ASKED BOLO. "HE WOULDN'T HAVE BELIEVED ME," REPLIED TARZAN. "BUT ASSEMBLE THE MEN -- I THINK I KNOW HOW WE CAN EXPOSE HER!"

2/11 - 3901

Коли Тарзан видужував, один із посланців королеви повідомив: — „Ви мусите піддатися, а як ні, то в'язень Айвенс згине!"

— Ніколи! — вигукнула мавполюдина. — Зараз іди геть! — поки ще не втратив голови!

— Чому ви не сказали йому, що королева — обманниця? — запитав Боло. — Бо він не повірив би мені, — відповів Тарзан. — Але накажи зібратися людям! Думаю, що вже знаю, як зможемо її здемаскувати!